

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

13. června 2013*

„Sociální zabezpečení migrujících pracovníků — Nařízení (EHS) č. 1408/71 — Osobní působnost — Poskytování rodinných přídavků státní příslušnici třetí země, která má povolení k pobytu v členském státě — Nařízení (ES) č. 859/2003 — Směrnice 2004/38/ES — Nařízení (EHS) č. 1612/68 — Podmínka doby trvání pobytu“

Ve věci C-45/12,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím cour du travail de Bruxelles (Belgie) ze dne 19. ledna 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 30. ledna 2012, v řízení

Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS)

proti

Radia Hadj Ahmed,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení L. Bay Larsen, předseda senátu, J. Malenovský, U. Løhmus, M. Safjan a A. Prechal (zpravodajka), soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: V. Tourrès, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 28. února 2013,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za R. Hadj Ahmed I. de Viron a M. Hernandez Dispaux, avocates,
- za belgickou vládu C. Pochet a T. Maternem, jako zmocněnci, ve spolupráci s J. Vanden Eyndem, avocat,
- za českou vládu M. Smolkem, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi M. Van Hoofem a V. Kreuschitzem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

* Jednací jazyk: francouzština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/03, s. 3), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006 (Úř. věst. L 392, s. 1, dále jen „nařízení č. 1408/71“), čl. 13 odst. 2 a článku 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, s. 77), ve spojení s článkem 18 SFEU, jakož i články 20 a 21 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Office national d’allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS) (dále jen „ONAFTS“) a R. Hadj Ahmed ve věci poskytování zaručených rodinných přídavků.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 10 nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství (Úř. věst. L 257, s. 2), který byl zrušen směrnicí 2004/38, stanovil:

„1. Právo usadit se společně s pracovníkem, který je státním příslušníkem jednoho členského státu a je zaměstnán na území jiného členského státu, mají bez ohledu na své státní občanství tyto osoby:

- a) jeho manžel nebo manželka a jejich potomci mladší 21 let nebo na něm závislí;

[...]“

- 4 Článek 12 nařízení č. 1612/68, který byl zrušen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie (Úř. věst. L 141, s. 1) a jehož znění bylo převzato v článku 10 tohoto posledně uvedeného nařízení, ve svém prvním pododstavci stanovil následující:

„Děti státního příslušníka členského státu, který je nebo byl zaměstnán na území jiného členského státu, mají přístup k obecnému, učňovskému a odbornému vzdělání za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu, pokud tyto děti mají bydliště na jeho území.“

- 5 Článek 1 nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení:

[...]

- f) i) se ‚rodinným příslušníkem‘ rozumí každá osoba definovaná nebo uznaná za rodinného příslušníka nebo označená za člena domácnosti právními předpisy, na základě kterých jsou dávky poskytovány [...]; pokud však uvedené právní předpisy považují za rodinného

příslušníka nebo člena domácnosti pouze osobu žijící se zaměstnanou osobou nebo osobou samostatně výdělečně činnou nebo studentem ve společné domácnosti, považuje se tato podmínka za splněnou, je-li dotyčná osoba výživou převážně odkázána na uvedenou osobu.
[...]

[...]“

- 6 Článek 2 nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Osobní působnost“, ve svém odstavci 1 stanoví:

„Toto nařízení se vztahuje na pracovníky [...], jakož i na jejich rodinné příslušníky [...]“

- 7 Článek 1 nařízení Rady (ES) č. 859/2003 ze dne 14. května 2003, kterým se působnost nařízení (EHS) č. 1408/71 a nařízení (EHS) č. 574/72 rozšiřuje na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti (Úř. věst. L 124, s. 1), stanoví:

„[...] [N]ařízení (EHS) č. 1408/71 [...] [se] vztahuj[e] na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státního občanství, jakož i na jejich rodinné příslušníky a pozůstalé po nich, pokud oprávněné bydlí na území členského státu a jsou v situaci, která se neomezuje ve všech ohledech na jediný členský stát.“

- 8 Článek 13 směrnice 2004/38, nadepsaný „Zachování práva pobytu rodinných příslušníků v případě rozvodu, prohlášení manželství za neplatné nebo ukončení registrovaného partnerství“, ve svém odstavci 2 stanoví, že za určitých podmínek nevede rozvod nebo prohlášení manželství za neplatné ani ukončení registrovaného partnerství ke ztrátě práva pobytu rodinných příslušníků unijního občana, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu.

- 9 Článek 14 této směrnice, nadepsaný „Zachování práva pobytu“, v odstavci 2 stanoví:

„Občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům náleží právo pobytu stanovené v [článku] 13, dokud splňují podmínky uveden[ého] ustanovení.

[...]“

Belgické právo

- 10 Článek 1 loi du 20 juillet 1971 instituant des prestations familiales garanties [zákon ze dne 20. července 1971, kterým se zavádějí zaručené rodinné přídavky (*Moniteur belge* ze dne 7. srpna 1971, s. 9302, dále jen „zákon, kterým se zavádějí zaručené rodinné přídavky“)], ve znění použitelném na spor v původním řízení stanovil:

„[...] [R]odinné přídavky jsou přiznávány za podmínek stanovených tímto zákonem nebo na základě tohoto zákona dítěti, které je výživou výlučně nebo převážně odkázáno na fyzickou osobu s bydlištěm v Belgii.

[...]

Fyzická osoba uvedená v prvním pododstavci musí v Belgii skutečně pobývat nepřetržitě po dobu pěti posledních let předcházejících podání žádosti o zaručené rodinné přídavky.

Tato podmínka se nevztahuje na:

1. osobu, která spadá do působnosti [nařízení č. 1408/71];

2. osobu bez státní příslušnosti;
3. uprchlíka ve smyslu zákona ze dne 15. prosince 1980 o vstupu na území, pobytu, usazení a ukončení pobytu cizinců [(*Moniteur belge* ze dne 31. prosince 1980, s. 14584, dále jen „zákon ze dne 15. prosince 1980“)];
4. osobu neuvedenou v bodě 1, která je státním příslušníkem státu, jenž ratifikoval Evropskou sociální chartu nebo revidovanou Evropskou sociální chartu.

Pokud je fyzická osoba uvedená v prvním pododstavci cizincem, musí jí být v souladu se [zákonem ze dne 15. prosince 1980] povoleno nebo musí být oprávněna pobývat v Belgii nebo se zde usadit [...].“

- 11 V období rozhodném pro spor v původním řízení rozšířil loi du 30 décembre 2009 portant des dispositions diverses [zákon ze dne 30. prosince 2009 týkající se různých ustanovení (*Moniteur belge* ze dne 31. prosince 2009, s. 82925) výjimku z podmínky pětiletého pobytu doplněním do čl. 1 sedmého pododstavce zákona, kterým se zavádějí zaručené rodinné přídatky, bodu 5, který zní následovně:

„osobu, která žádá o zaručené rodinné přídatky na dítě, které je:

- a) státním příslušníkem státu, na který se vztahuje [nařízení č. 1408/71], případně státním příslušníkem státu, který ratifikoval Evropskou sociální chartu nebo (revidovanou) Evropskou sociální chartu;
- b) osobou bez státní příslušnosti nebo uprchlíkem ve smyslu zákona ze dne 15. prosince 1980 [...].“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 12 Radia Hadj Ahmed, alžírská státní příslušnice, je od 18. ledna 2006 zapsaná v Belgii v evidenci obyvatel a od téže doby je držitelkou povolení k pobytu na belgickém území. Toto povolení k pobytu získala jmenovaná z toho důvodu, že do Belgie následovala svého partnera, francouzského státního příslušníka. Radia Hadj Ahmed a její partner mají společně dítě, narozené dne 18. prosince 2003, které je rovněž francouzským státním příslušníkem. V roce 2006, poté co R. Hadj Ahmed získala uvedené povolení k pobytu, ji do Belgie následovala její dcera, narozená dne 28. ledna 1993, jež je alžírskou státní příslušnicí.
- 13 V době, kdy R. Hadj Ahmed, jež nikdy neměla postavení pracovnice v Belgii, žila se svým partnerem, mohla pobírat na základě dob zaměstnání dosažených jejím partnerem v Belgii na obě děti rodinné přídatky v základní výši.
- 14 Společné soužití R. Hadj Ahmed a jejího partnera skončilo v červnu 2007. Od 15. května 2007 je jmenovaná, jež není vyživována svým bývalým partnerem, odkázána na sociální podporu.
- 15 Od 1. října 2007 R. Hadj Ahmed přestala pobírat rodinné přídatky na svou dceru, avšak nadále pobírala tyto přídatky na své druhé dítě. Žádost o zaručené rodinné přídatky na dceru od tohoto data byla podána u ONAFTS. Dne 7. dubna 2008 ONAFTS zamítl žádost z důvodu, že dotyčná osoba nesplňuje podmínku pětiletého pobytu stanovenou v článku 1 zákona, kterým se zavádějí zaručené rodinné přídatky.
- 16 Návrhem ze dne 3. července 2008 podala R. Hadj Ahmed u tribunal du travail de Bruxelles (pracovní soud v Bruselu) proti zamítavému rozhodnutí ONAFTS žalobu, kterou se dovolává toho, že se na ni vztahují ustanovení nařízení č. 1408/71. Zároveň podala jmenovaná na výzvu ONAFTS u příslušných orgánů žádost o povolení výjimky z podmínky doby trvání pobytu v Belgii. Na základě tohoto postupu

získala R. Hadj Ahmed zaručené rodinné přídatky na svou dceru po čtyřech letech pobytu, tj. od 18. ledna 2010. Toto období, pro které jsou tyto přídatky požadovány v rámci sporu v původním řízení, tedy odpovídá době od 1. října 2007 do 18. ledna 2010.

- 17 Rozsudkem ze dne 23. srpna 2010 tribunal du travail de Bruxelles vyhověl žalobě podané R. Hadj Ahmed. Tento soud, jenž odkázal na rozsudek ze dne 7. září 2004, Trojani (C-456/02, Sb. rozh. s. I-7573), rozhodl, že vzhledem k tomu, že byla dotyčná osoba oprávněna usadit se v Belgii jakožto rodinná příslušnice unijního občana, je osobou postavenou na roveň občanovi Unie a má právo na stejné zacházení jako státní příslušníci tohoto členského státu.
- 18 ONAFTS se proti tomuto rozsudku odvolal k předkládajícímu soudu. Tvrdí, že nelze mít za to, že odpůrkyně v původním řízení spadá do působnosti nařízení č. 1408/71. Vyjadřuje pochybnosti o tom, zda lze ze směrnice 2004/38 dovodit, že osoba, která nemá postavení občana Unie, může být postavena na roveň občanovi Unie, pokud na území členského státu následuje osobu, která toto postavení má. Tvrdí rovněž to, že výše citovaný rozsudek Trojani se týká občana Unie a dávký sociálního zabezpečení, a tedy případu, který se liší od případu odpůrkyně v původním řízení.
- 19 Předkládající soud má za to, že se R. Hadj Ahmed může dovolávat použití nařízení č. 1408/71, aby vyloučila uplatnění podmínky pobytu v délce pěti let stanovené v článku 1 zákona, kterým se zavádějí zaručené rodinné přídatky.
- 20 Za těchto podmínek se cour du travail de Bruxelles rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
 - „1) Spadá státní příslušnice třetí země (v projednávané věci alžírská státní příslušnice), za okolností, kdy před méně než pěti lety získala povolení k pobytu v členském státě (v projednávané věci v Belgii), aby následovala, bez uzavření manželství nebo registrovaného partnerství, občana jiného členského státu (v projednávané věci francouzského státního příslušníka), s nímž má dítě (francouzské státní příslušnosti), do osobní působnosti nařízení [č.] 1408/71 jako rodinná příslušnice pracovníka, který je státním příslušníkem členského státu, pro účely toho, aby jí byly jakožto příjemkyni poskytovány zaručené rodinné přídatky na druhé dítě, které je státním příslušníkem třetí země (v projednávané věci alžírským státním příslušníkem), i když společné soužití s otcem dítěte francouzské státní příslušnosti již skončilo?
 - 2) Bude-li odpověď na první otázku záporná, spadá uvedená státní příslušnice třetí země nebo její dítě, které je státním příslušníkem třetí země, za okolností uvedených v první otázce a z důvodu, že s ní ve společné domácnosti žije dítě, které je francouzským státním příslušníkem, do osobní působnosti nařízení [č.] 1408/71 jakožto rodinná příslušnice pracovníka, který je státním příslušníkem členského státu, tak, aby mohly být dítěti, které je alžírským státním příslušníkem, poskytovány zaručené rodinné přídatky?
 - 3) Bude-li odpověď na předcházející otázky záporná, má na základě [čl. 13 odst. 2 a článku 14] směrnice 2004/38 [...], ve spojení s článkem 12 ES (nyní [článkem] 18 [...] SFEU), uvedená státní příslušnice třetí země, za okolností uvedených v první otázce, nárok na totéž právní zacházení jako státní příslušníci daného státu, dokud jí přísluší právo pobytu, takže je vyloučeno, aby jí belgický stát pro účely poskytování zaručených rodinných dávek ukládal podmínku doby trvání pobytu, když splnění této podmínky není vyžadováno u příjemců se státní příslušností tohoto státu?
 - 4) Bude-li odpověď na předcházející otázky záporná, svědčí uvedené státní příslušnice třetí země, za okolností uvedených v první otázce a jako matce [unijního] občana, na základě článků 20 a 21 [Listiny] zásada rovného zacházení v tom smyslu, že je vyloučeno, aby po ní belgický stát pro

poskytnutí zaručených rodinných přídavků na druhé z jejích dětí, které je státním příslušníkem třetí země, vyžadoval splnění podmínky doby pobytu, když tato podmínka doby trvání pobytu není vyžadována, jedná-li se o dítě[, které je státním příslušníkem členského státu]?”

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

- 21 Podstatou prvních dvou otázek, které je třeba zkoumat společně, se předkládající soud táže, zda nařízení č. 1408/71 musí být vykládáno v tom smyslu, že státní příslušnice třetí země (dále jen „matka“) nebo její dcera, jež je rovněž státní příslušnicí třetí země (dále jen „dcera“), spadají do jeho působnosti, pokud se nacházejí v následující situaci:
- matka před méně než pěti lety získala povolení k pobytu v členském státě, aby následovala, bez uzavření manželství nebo registrovaného partnerství, státního příslušníka jiného členského státu (dále jen „státní příslušník jiného členského státu“), s nímž má dítě, které má státní příslušnost tohoto jiného členského státu (dále jen „společné dítě“);
 - postavení pracovníka má pouze státní příslušník jiného členského státu;
 - společné soužití matky a státního příslušníka jiného členského státu mezitím skončilo a
 - dcera a společné dítě žijí ve společné domácnosti s matkou.
- 22 V této souvislosti je třeba připomenout, že pojem „rodinný příslušník“ pracovníka ve smyslu nařízení č. 1408/71 je definován v čl. 1 písm. f) bodě i) uvedeného nařízení jako „každá osoba definovaná nebo uznaná za rodinného příslušníka nebo označená za člena domácnosti právními předpisy, na základě kterých jsou dávky poskytovány [...]; pokud však uvedené právní předpisy považují za rodinného příslušníka nebo člena domácnosti pouze osobu žijící se zaměstnanou osobou nebo osobou samostatně výdělečně činnou [...] ve společné domácnosti, považuje se tato podmínka za splněnou, je-li dotyčná osoba výživou převážně odkázána na uvedenou osobu“.
- 23 Toto ustanovení tak zaprvé výslovně odkazuje na vnitrostátní právní předpisy, které označují za „rodinného příslušníka“ „každou osobu definovanou nebo uznanou za rodinného příslušníka nebo označenou za člena domácnosti právními předpisy, na základě kterých jsou dávky poskytovány“ (rozsudek ze dne 26. listopadu 2009, Slanina, C-363/08, Sb. rozh. s. I-11111, bod 25).
- 24 Zadruhé, čl. 1 písm. f) bod i) nařízení č. 1408/71 obsahuje výhradu, podle které „pokud [...] uvedené [vnitrostátní] právní předpisy považují za rodinného příslušníka nebo člena domácnosti pouze osobu žijící se zaměstnanou osobou nebo osobou samostatně výdělečně činnou ve společné domácnosti, považuje se tato podmínka za splněnou, je-li dotyčná osoba výživou převážně odkázána na uvedenou osobu“ (výše citovaný rozsudek Slanina, bod 26).
- 25 Podmínka upravená v čl. 1 písm. f) bodě i) nařízení č. 1408/71 je tedy splněna, jak správně uvádějí česká vláda a Evropská komise, pokud za okolností daných ve věci v původním řízení mohou být matka nebo dcera považovány ve smyslu vnitrostátního zákona a pro účely jeho uplatňování za „rodinné příslušníky“ státního příslušníka jiného členského státu, a není-li tomu tak, pokud na ně může být nahlíženo jako na „výživou převážně odkázané“ na státního příslušníka jiného členského státu (v tomto smyslu viz výše citovaný rozsudek Slanina, bod 27).
- 26 I když spis, který má k dispozici Soudní dvůr, obsahuje skutečnosti naznačující, že tato podmínka není ve věci v původním řízení splněna, je na předkládajícím soudu, aby tuto skutečnost ověřil.

- 27 Naproti tomu, jak správně tvrdí belgická vláda, z čl. 1 písm. f) bodu i) nařízení č. 1408/71, jak je vykládán v bodě 25 tohoto rozsudku, vyplývá, že pouhá okolnost, že společné dítě žije ve společné domácnosti s matkou, není sama o sobě relevantní pro účely kvalifikace matky nebo dcery jako „rodinného příslušníka“ státního příslušníka jiného členského státu ve smyslu tohoto ustanovení.
- 28 Pokud jde o případné použití nařízení č. 859/2003, na které rovněž odkazuje předkládající soud, je třeba poukázat na to, že článek 1 uvedeného nařízení rozšiřuje osobní působnost nařízení č. 1408/71 na státní příslušníky třetích zemí, pokud již nespádají do osobní působnosti posledně uvedeného nařízení pouze z důvodu jejich státní příslušnosti.
- 29 Případné neuplatnění nařízení č. 1408/71 na matku nebo dceru přitom závisí nikoli na jejich státní příslušnosti, nýbrž na skutečnosti, zda mohou být považovány za rodinné příslušníky státního příslušníka jiného členského státu ve smyslu čl. 1 písm. f) bodu i) tohoto nařízení.
- 30 Mimoto podle článku 1 nařízení č. 859/2003 musí státní příslušník třetí země splnit dvě podmínky, aby bylo možné použít na jeho osobu, jakož i jeho rodinné příslušníky ustanovení nařízení č. 1408/71. Zaprvé musí oprávněně bydlet v členském státě a zadruhé se nesmí nacházet v situaci omezené ve všech ohledech na jediný členský stát. Je tomu tak zejména v případě státního příslušníka třetího státu, který má vazby pouze na některou třetí zemi a jen jeden členský stát (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. listopadu 2010, Xhymshiti, C-247/09, Sb. rozh. s. I-11845, bod 28).
- 31 Pokud jde o první z těchto podmínek, je třeba konstatovat, že s ohledem na informace uvedené v předkládacím rozhodnutí jak matka, tak dcera v době rozhodné pro účely věci v původním řízení oprávněně bydlely v Belgii.
- 32 Pokud jde o druhou podmínku, situace matky a dcery vykazovala, jak vyplývá ze spisu, který má k dispozici Soudní dvůr, vazby pouze na jednu třetí zemi a jen jeden členský stát, a sice Alžírskou demokratickou a lidovou republiku a Belgické království.
- 33 Za těchto podmínek nelze mít za to, že nařízení č. 859/2003 rozšiřuje působnost nařízení č. 1408/71 na takové osoby, jako jsou matka nebo dcera.
- 34 Proto je třeba na první a druhou otázku odpovědět, že nařízení č. 1408/71 musí být vykládáno v tom smyslu, že pokud se matka nebo dcera nacházejí v situaci uvedené v bodě 21 tohoto rozsudku, nespádají do osobní působnosti tohoto nařízení, ledaže mohou být považovány ve smyslu vnitrostátního zákona a pro účely jeho uplatňování za „rodinné příslušníky“ státního příslušníka jiného členského státu nebo, není-li tomu tak, ledaže na ně může být nahlíženo jako na „výživou převážně odkázané“ na státního příslušníka jiného členského státu.

Ke třetí otázce

- 35 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 13 odst. 2 a článek 14 směrnice 2004/38, ve spojení s článkem 18 SFEU, musejí být vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, na základě které tento členský stát vyžaduje pro účely poskytování zaručených rodinných přídatků, aby matka, která se nachází v situaci uvedené v bodě 21 tohoto rozsudku, splňovala podmínku doby pobytu v délce pěti let, když tuto podmínku neukládá svým státním příslušníkům.
- 36 V této souvislosti, jak to správně uvádějí belgická a česká vláda, jakož i Komise, ze znění čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 výslovně vyplývá, že právo pobytu rodinných příslušníků unijního občana, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, je zachováno na základě tohoto ustanovení a za určitých podmínek pouze v případě rozvodu, prohlášení manželství za neplatné nebo ukončení registrovaného partnerství.

- 37 Jak ovšem potvrzuje samotné znění první otázky, okolnosti dotčené ve věci v původním řízení neukazují na existenci manželství nebo registrovaného partnerství matky a státního příslušníka jiného členského státu. Za těchto podmínek se matka nemůže dovolávat práva pobytu na základě čl. 13 odst. 2 směrnice 2004/38 ani na základě článku 14 této směrnice, který ve svém odstavci 2 pouze připomíná nutnost, aby dotyčné osoby splňovaly podmínky stanovené zejména v článku 13 uvedené směrnice k tomu, aby se na ně vztahovalo zachování práva pobytu.
- 38 Zohlednění článku 18 SFEU, na který odkazuje předkládající soud ve své třetí otázce, nemůže tento závěr zpochybnit.
- 39 Okolnost, že taková osoba, jako je odpůrkyně v původním řízení, měla v době rozhodné pro účely věci v původním řízení oprávnění, které jí umožňovalo pobývat v Belgii, totiž nemá za následek, že se na ni vztahuje zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti podle článku 18 SFEU.
- 40 Soudní dvůr v bodě 46 výše citovaného rozsudku Trojani zajisté rozhodl, že pokud je občan Unie držitelem pobytové karty v členském státě, může se dovolávat článku 18 SFEU za tím účelem, aby mu byla přiznána dávka sociální péče za stejných podmínek jako státnímu příslušníkovi tohoto členského státu.
- 41 Tento výklad článku 18 SFEU, jehož kontextem je občanství Unie (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. března 2005, Bidar, C-209/03, Sb. rozh. s. I-2119, body 37 a 39), však nemůže být jako takový použit na situaci, kdy je držitelem pobytové karty v členském státě státní příslušník třetí země.
- 42 V návaznosti na to, co bylo uvedeno výše, Soudnímu dvoru přísluší v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. I když tedy po formální stránce předkládající soud omezil svou třetí otázku na výklad směrnice 2004/38, nebrání taková skutečnost Soudnímu dvoru, aby předkládajícímu soudu poskytl všechny prvky výkladu unijního práva, které mohou být užitečné pro rozhodnutí ve věci, která mu byla předložena, bez ohledu na to, zda je tento soud ve svých otázkách zmínil. V tomto ohledu přísluší Soudnímu dvoru, aby ze všech poznatků předložených vnitrostátním soudem, zejména pak z odůvodnění předkládacího rozhodnutí, vytěžil ty prvky uvedeného práva, které je s přihlédnutím k předmětu sporu třeba vyložit (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. října 2010, Fuß, C-243/09, Sb. rozh. s. I-9849, body 39 a 40, jakož i citovaná judikatura).
- 43 Komise přitom tvrdí, že se matka může za účelem toho, aby se vyhnula povinnosti splnit podmínku doby pobytu v délce pěti let stanovenou pro účely poskytování zaručených rodinných přídatků, dovolávat zásady zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti na základě práva pobytu vyplývajícího z článku 12 nařízení č. 1612/68.
- 44 V této souvislosti je třeba připomenout, že cíl nařízení č. 1612/68, tj. volný pohyb pracovníků, vyžaduje k tomu, aby byl tento pohyb zajištěn za současného dodržování svobody a důstojnosti, optimální podmínky pro začlenění rodiny migrujícího pracovníka v hostitelském členském státu (viz rozsudky ze dne 13. listopadu 1990, di Leo, C-308/89, Recueil, s. I-4185, bod 13, jakož i ze dne 17. září 2002, Baumbast a R, C-413/99, Recueil, s. I-7091, bod 50).
- 45 K tomu, aby taková integrace mohla být úspěšná, je nezbytné, aby dítě migrujícího pracovníka mělo možnost zahájit školní docházku a studium v hostitelském členském státě, jak to výslovně stanoví článek 12 nařízení č. 1612/68, s cílem jejich úspěšného dokončení (rozsudky ze dne 15. března 1989, Echternach a Moritz, 389/87 a 390/87, Recueil, s. 723, bod 21, jakož i Baumbast a R, výše citovaný, bod 51).

- 46 Podle judikatury toto právo na přístup ke vzdělání implikuje samostatné právo pobytu dítěte migrujícího pracovníka nebo bývalého migrujícího pracovníka, pokud si toto dítě přeje získat vzdělání v hostitelském členském státě, jakož i odpovídající právo pobytu rodiče, který o toto dítě skutečně pečuje (viz rozsudek ze dne 23. února 2010, Teixeira, C-480/08, Sb. rozh. s. I-1107, body 36 a 53).
- 47 Podle názoru Komise mají jak dcera, tak společné dítě, a v důsledku toho i matka, pečuje-li skutečně o tyto děti, toto právo pobytu na základě článku 12 nařízení č. 1612/68.
- 48 Za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené v původním řízení, nelze nicméně tento výklad přijmout ve vztahu k dceři.
- 49 Je totiž nesporné, že dcera není dítětem státního příslušníka jiného členského státu. Tato osoba tudíž nemá postavení dítěte státního příslušníka členského státu, který je nebo byl zaměstnán na území jiného členského státu ve smyslu článku 12 nařízení č. 1612/68.
- 50 Dále je zřejmé pravda, jak uplatňuje Komise, že právo usadit se s migrujícím pracovníkem, které mají podle čl. 10 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1612/68 „jeho manžel nebo manželka a jeho potomci mladší 21 let nebo na něm závislí“, musí být vykládáno v tom smyslu, že toto právo požívají jak potomci tohoto pracovníka, tak potomci jeho manžela nebo manželky (výše citovaný rozsudek Baumbast a R, bod 57).
- 51 K tomuto však stačí uvést, že za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené v původním řízení, matka není ani nebyla manželkou státního příslušníka jiného členského státu a partner v rámci pouhého společného soužití nemůže být považován za „manžela nebo manželku“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1612/68 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. dubna 1986, Reed, 59/85, Recueil, s. 1283, bod 16). Na dceru tedy nelze nahlížet jako na dítě manželky migrujícího pracovníka nebo bývalého migrujícího pracovníka.
- 52 Pokud jde naproti tomu o společné dítě, je třeba poukázat na to, jak vyplývá ze spisu, který má k dispozici Soudní dvůr, že toto dítě je skutečně dítětem státního příslušníka členského státu, který je nebo byl zaměstnán na území jiného členského státu ve smyslu článku 12 nařízení č. 1612/68. Aby však matka, jakožto rodič, který skutečně pečuje o toto dítě, mohla mít právo pobytu na základě tohoto ustanovení, je třeba, aby společné dítě započalo školní docházku v hostitelském členském státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. září 2012, Czop, C-147/11 a C-148/11, bod 29).
- 53 Soudní dvůr však nemá k dispozici dostatečné informace stran situace společného dítěte, konkrétně o jeho školní docházce, což v tomto stadiu řízení před Soudním dvorem znamená, že výklad důsledků, které by mohla mít pro spor v původním řízení existence práva pobytu matky na základě článku 12 nařízení č. 1612/68, by měl hypotetickou povahu.
- 54 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že čl. 13 odst. 2 a článek 14 směrnice 2004/38, ve spojení s článkem 18 SFEU, musejí být vykládány v tom smyslu, že nebrání právní úpravě členského státu, na základě které tento členský stát vyžaduje pro účely poskytování zaručených rodinných přídatků, aby matka, která se nachází v situaci uvedené v bodě 21 tohoto rozsudku, splňovala podmínku doby pobytu v délce pěti let, třebaže tuto podmínku neukládá svým státním příslušníkům.

Ke čtvrté otázce

- 55 S ohledem na odpověď na předcházející otázky není namístě odpovídat na čtvrtou otázku.

- 56 Je totiž třeba připomenout, že základní práva zaručená v unijním právním řádu, včetně Listiny, se uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, bod 19 a citovaná judikatura).
- 57 Jak přitom vyplývá z odpovědi na předcházející otázky, Soudní dvůr nemá k dispozici informace umožňující dospět k závěru, že taková situace, jako je situace, jež je předmětem původního řízení, se skutečně řídí unijním právem.

K nákladům řízení

- 58 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) **Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006, musí být vykládáno v tom smyslu, že pokud se státní příslušnice třetí země nebo její dcera, jež je rovněž státní příslušnicí třetí země, nacházejí v následující situaci:**
 - tato státní příslušnice třetí země před méně než pěti lety získala povolení k pobytu v členském státě, aby následovala, bez uzavření manželství nebo registrovaného partnerství, státního příslušníka jiného členského státu, s nímž má dítě, které má státní příslušnost tohoto jiného členského státu;
 - postavení pracovníka má pouze státní příslušník jiného členského státu;
 - společné soužití uvedené státní příslušnice třetí země a uvedeného státního příslušníka jiného členského státu mezitím skončilo, a
 - obě děti žijí ve společné domácnosti s matkou;

nespadají do osobní působnosti tohoto nařízení, ledaže tato státní příslušnice třetí země nebo její dcera mohou být považovány ve smyslu vnitrostátního zákona a pro účely jeho uplatňování za „rodinné příslušníky“ tohoto státního příslušníka jiného členského státu nebo, není-li tomu tak, ledaže na ně může být nahlíženo jako na „výživou převážně odkázané“ na tohoto státního příslušníka jiného členského státu.
- 2) **Článek 13 odst. 2 a článek 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, ve spojení s článkem 18 SFEU, musejí být vykládány v tom smyslu, že nebrání právní úpravě členského státu, na základě které tento členský stát vyžaduje pro účely poskytování zaručených rodinných přídatků, aby státní příslušnice třetí**

země, pokud se nachází v situaci uvedené v bodě 1 výroku tohoto rozsudku, splňovala podmínku doby pobytu v délce pěti let, třebaže tuto podmínku neukládá svým státním příslušníkům.

Podpisy.